

Justering av den utvidgade fåmansföretagsdefinitionen

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag om att justera fåmansföretagsdefinitionen när det gäller bedömningen av om alla verksamma delägare i ett företag ska anses som en enda delägare och företaget därmed ska anses vara ett fåmansföretag. Enligt den justerade definitionen ska hänsyn även tas till delägars eller någon närståendes verksamhet, dels i det företag som äger företaget som prövningen avser, dels i ett annat företag som ägs av det förstnämnda företaget.

De nya bestämmelserna träder i kraft den 1 januari 2018.

I betänkandet finns två reservationer (M, SD, C, L och KD).

Behandlade förslag

Proposition 2017/18:8 Justering av den utvidgade fåmansföretagsdefinitionen.

Två yrkanden i följd motioner.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Bakgrund	4
Propositionens huvudsakliga innehåll	4
Utskottets överväganden.....	6
Justering av den utvidgade fåmansföretagsdefinitionen	6
Konsekvensanalys av den nya fåmansföretagsdefinitionen	7
Reservationer	9
1. Justering av den utvidgade fåmansföretagsdefinitionen, punkt 1 (SD)	9
2. Konsekvensanalys av den nya fåmansföretagsdefinitionen, punkt 2 (M, C, L, KD).....	10
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	13
Propositionen	13
Följdmotionerna	13
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	14

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Justering av den utvidgade fåmansföretagsdefinitionen

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2017/18:8 och avslår motion 2017/18:3914 av Olle Felten och David Lång (båda SD).

Reservation 1 (SD)

2. Konsekvensanalys av den nya fåmansföretagsdefinitionen

Riksdagen avslår motion

2017/18:3912 av Per Åsling m.fl. (C, M, L, KD).

Reservation 2 (M, C, L, KD)

Stockholm den 21 november 2017

På skatteutskottets vägnar

Per Åsling

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Per Åsling (C), Jörgen Hellman (S), Cecilia Widegren (M), Maria Strömkvist (S), Helena Bouveng (M), Peter Persson (S), Olle Felten (SD), Cecilie Tenfjord-Toftby (M), Rasmus Ling (MP), Lotta Finstorp (M), Anna Johansson (S), Momodou Jallow (V), Larry Söder (KD), Patrik Lundqvist (S), Erik Ezelius (S), Dennis Dioukarev (SD) och Said Abdu (L).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I ärendet behandlar utskottet proposition 2017/18:8 Justering av den utvidgade fåmansföretagsdefinitionen och två motioner som väckts med anledning av propositionen. Regeringens och motionärernas förslag till riksdagsbeslut framgår av bilaga 1. Regeringens lagförslag redovisas i bilaga 2.

Bakgrund

Den utvidgade fåmansföretagsdefinitionen i inkomstskattelagen (IL) infördes i samband med 1990 års skattereform. Syftet med bestämmelsen är att ett företag som drivs gemensamt av flera delägare, som alla arbetar i företaget, ska behandlas som ett fåmansföretag. Bestämmelsen innebär att aktiva delägare ska anses som en enda person. Bestämmelsen justerades den 1 januari 2002 så att den utvidgade fåmansföretagsdefinitionen även är tillämplig på företaget i de fall delägaren eller någon närstående har varit verksam i betydande omfattning i ett fåmansföretag som helt eller delvis, direkt eller indirekt, ägs av företaget.

Justeringen motiverades av två domar från Högsta förvaltningsdomstolen och syftade till att förhindra att reglerna kringgås genom att verksamheten förläggs till ett dotterföretag. I de båda målen bedrevs verksamheten inte i moderföretaget utan i helägda dotterföretag.

Högsta förvaltningsdomstolen prövade frågan om vilka delägare som ska anses som en enda delägare vid tillämpningen av den utvidgade fåmansföretagsdefinitionen i en dom den 6 februari 2017 som gällde ett förhandsbesked (mål nr 4163-16). Domstolen konstaterade att det av bestämmelsens ordalydelse framgår att de delägare som kan räknas samman är de delägare som är eller har varit verksamma i det företag som prövningen avser, eller i ett av detta företag ägt fåmansföretag. Enligt domstolen ger lagen inte något utrymme att också räkna in delägare som är eller har varit verksamma i betydande omfattning i andra företag i koncernen.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att den utvidgade fåmansföretagsdefinitionen i IL justeras när det gäller bedömningen av om alla verksamma delägare ska anses som en enda delägare och företaget därmed ska anses vara ett fåmansföretag. Enligt den justerade definitionen ska hänsyn även tas till delägares eller någon närståendes verksamhet, dels i det företag som äger företaget som prövningen avser, dels i ett annat företag som ägs av det förstnämnda företaget.

De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 januari 2018.

Konsekvensanalys

Förslaget förväntas inte få några effekter på de offentliga finanserna. Avgörandet från Högsta förvaltningsdomstolen skulle, om någon reglering inte sker, kunna ha en viss effekt på skatteintäkterna. I vilken utsträckning skatteintäkterna faktiskt påverkas är beroende av om – och i så fall i vilken omfattning – företaget som kan också väljer att organisera sig på ett sådant sätt att de inte ska anses vara fåmansföretag. I och med att ett förslag för att motverka sådana omorganisationer nu presenteras bedöms avgörandet från Högsta förvaltningsdomstolen inte få någon effekt på skatteintäkterna 2017, och inte heller regleringen som träder i kraft den 1 januari 2018 bedöms påverka intäkterna.

Förslaget berör delägare i fåmansföretag. Eventuella effekter av förslaget för företagen är därför av sekundär natur och bedöms därför vara obetydliga.

Regelrådet efterfrågar en redovisning av kostnadsmissiga effekter för företagen när möjligheten att kringgå 3:12-reglerna undanröjs samt av påverkan på företagets konkurrensvillkor. Förslaget är baserat på utgången i en dom från Högsta förvaltningsdomstolen och avser ägarstrukturen i ett av de största revisionsföretagen i Sverige. Regeringen bedömer det därför inte som troligt att motsvarande ägarstrukturer i någon större utsträckning skulle ha hunnit etableras och därmed beröras av förslaget. När det gäller påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag skulle uteblivna förändringar av reglerna riskera att leda till snedvridande effekter. Det problem som förslaget förväntas lösa är att delägare i sådana företag som är avsedda att klassificeras som fåmansföretag i vissa fall kan kringgå 3:12-reglerna och i stället beskattas för utdelning och kapitalvinst enligt reglerna för onoterade andelar. Förslaget och dess utformning bedöms åtgärda det problemet på ett avsett sätt. Kommer ingen förändring till stånd kan utdelning och kapitalvinst som bör beskattas enligt 3:12-reglerna i stället beskattas enligt reglerna för onoterade andelar, samtidigt som det finns risk för att legitimiteten i skattesystemet skadas. Det bedöms inte finnas några möjliga alternativa sätt att åtgärda problemet. Åtgärden syftar till att upprätthålla syftet med skattereglerna. Några särskilda informationsinsatser bedöms inte behövas.

Förslaget bedöms överensstämma med de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till EU.

Förslaget bedöms ha mycket liten eller ingen effekt på företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt.

Eftersom effekterna av förslaget förväntas vara små bedöms effekterna på den ekonomiska jämställdheten mellan kvinnor och män vara i det närmaste försumbara.

Förslaget bedöms inte få någon budgetpåverkan för Skatteverket eller de allmänna förvaltningsdomstolarna.

Utskottets överväganden

Justering av den utvidgade fåmansföretagsdefinitionen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller förslaget om att justera den utvidgade fåmansföretagsdefinitionen när det gäller bedömningen av om alla verksamma delägare i ett företag ska anses som en enda delägare och företaget därmed ska anses vara ett fåmansföretag. Riksdagen avslår en motion med ett yrkande om att propositionen ska avslås.

Jämför reservation 1 (SD).

Propositionen

Vid bedömningen av om alla verksamma delägare i ett företag ska anses som en enda delägare – och företaget därmed ska anses vara ett fåmansföretag – ska hänsyn även tas till delägarers eller någon närståendes verksamhet, dels i det företag som äger företaget som prövningen avser, dels i ett annat företag som ägs av det förstnämnda företaget.

Motionen

Sverigedemokraterna yrkar i kommittémotion 2017/18:3914 av Olle Felten och David Lång avslag på propositionen.

Motionärerna anför att det regeringen uppfattar som ett problem är en dom i Högsta förvaltningsdomstolen som klargör att ett företag, eller en koncern, med ca 3 000 ägare inte kan definieras som ett fåmansföretag. Motionärerna ifrågasätter starkt om ett företag eller en koncern med hundratals eller tusentals delägare alls ligger inom ramen för vad som bör definieras som fåmansbolag, dvs. ett bolag med få ägare, detta alldeles oavsett alla andra förhållanden.

Enligt motionen tänjer förslaget ut definitionen av begreppet fåmansföretag till att kunna omfatta hur många delägare som helst, vilket går helt på tvärs mot det självklara målet att göra lagstiftningen relevant, enkel och begriplig. Förslaget leder i stället i helt motsatt riktning.

Utskottets ställningstagande

Förslaget ska förhindra att delägare i sådana företag som är avsedda att klassificeras som fåmansföretag i vissa fall kan kringgå 3:12-reglerna och i stället beskattas för utdelning och kapitalvinst enligt reglerna för onoterade andelar. Utskottet anser i likhet med regeringen att det är viktigt att 3:12-reglerna fungerar på avsett sätt, dvs. att reglerna motverkar skattemässig

inkomstomvandling samtidigt som skattesystemet upplevs som legitimt. Ändring är också motiverad för att motverka en konkurrensnedvridning gentemot delägare som inte kan organisera sig i enlighet med den i målet aktuella ägarbilden. Utskottet har därmed inte något att invända mot att en förändring görs av vilka som ska ingå i den krets av delägare som ska anses som en enda delägare i enlighet med regeringens förslag.

Utskottet tillstyrker propositionen och avstyrker motionen.

Konsekvensanalys av den nya fåmansföretagsdefinitionen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsförslag om att regeringen senast den 1 juli 2019 ska återkomma till riksdagen med en konsekvensanalys av den nya fåmansföretagsdefinitionen.

Jämför reservation 2 (M, C, L, KD).

Motionen

I motion 2017/18:3912 av Per Åsling m.fl. (C, M, L, KD) föreslås att regeringen senast den 1 juli 2019 ska återkomma till riksdagen med en konsekvensanalys av den nya fåmansföretagsdefinitionen.

Motionärerna anför att det som föreslås i propositionen inte har analyserats tillräckligt. Regelrådet skriver att konsekvensutredningen är bristfällig.

Motionärerna anser att förändringar i 3:12-regelverket behöver göras med varsamhet, tydlighet och stort fokus på förutsägbarhet. Regeringen föreslår stora förändringar i ett regelverk som påverkar många små och medelstora företag, företag som skapar fyra av fem jobb i Sverige. Förändringen baseras på ett rättsfall och den särskilda situation som råder för ett särskilt företag och genomförs med en bristfällig konsekvensanalys. Det är anmärkningsvärt, menar motionärerna, och kräver att en konsekvensanalys görs snarast och presenteras för riksdagen.

I motionen framhålls också att förslaget enligt remissinstanserna skapar oklarheter kring förutsättningarna för riskkapitalisters skattesituation, något som kan komma att påverka investeringsviljan i Sverige. Det är en allvarlig konsekvens som noggrant bör utredas och analyseras.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar inte motionärerna uppfattning att förslaget i propositionen inte analyserats tillräckligt. Ändringen ska upprätthålla syftet med fåmansföretagsreglerna, och utskottet anser liksom regeringen att den föreslagna ändringen åtgärdar problemet på ett lämpligt sätt. Förslaget är baserat på utgången i en dom från Högsta förvaltningsdomstolen och avser ägarstrukturen i ett av

landets största revisionsföretag. Utskottet bedömer att det inte är troligt att motsvarande ägarstrukturer i någon större utsträckning har etablerats och att förslaget därmed inte påverkar någon vidare krets av företag. Förslaget torde ha en mycket liten effekt på företags arbetsförutsättningar eller konkurrensförmåga eller villkor i övrigt. Utskottet utgår från att regeringen, även utan ett tillkännagivande från riksdagen, noga kommer att följa effekterna av de nya bestämmelserna.

Utskottet avstyrker motionen.

Reservationer

1. Justering av den utvidgade fåmansföretagsdefinitionen, punkt 1 (SD)

av Olle Felten (SD) och Dennis Dioukarev (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår proposition 2017/18:8.

Därmed bifaller riksdagen motion 2017/18:3914 av Olle Felten och David Lång (båda SD) och avslår proposition 2017/18:8.

Ställningstagande

Fåmansbolagsreglerna, de s.k. 3:12-reglerna, är komplexa och svåröverskådliga. Begreppet fåmansföretag syftar ursprungligen på aktiebolag och ekonomiska föreningar med maximalt fyra ägare som, direkt eller indirekt, äger mer än hälften av rösterna i bolaget. En delägare och dennes närstående ägare i bolaget räknas som en enda person. Samtliga delägare som är aktiva i bolaget räknas också som en person enligt den s.k. bunningsregeln.

Det finns en kompletterande specialregel som är oberoende av antalet delägare, och det är när personen genom sitt aktieinnehav, avtal etc. har den faktiska bestämmanderätten över bolaget eller en verksamhetsgren. Bolag vars aktier är noterade på en reglerad marknad räknas inte som fåmansföretag.

Enligt propositionen är problemet att delägare i sådana företag som är avsedda att klassificeras som fåmansföretag i vissa fall kan kringgå reglerna och i stället beskattas för utdelning och kapitalvinst enligt reglerna för onoterade andelar. Det är en dom i Högsta förvaltningsdomstolen som klargör att ett företag, eller en koncern, med ca 3 000 ägare inte kan definieras som ett fåmansföretag. Vi ifrågasätter starkt om ett företag eller en koncern med hundratals eller tusentals delägare alls ligger inom ramen för vad som bör definieras som fåmansbolag, dvs. ett bolag med få ägare, detta alldeles oavsett alla andra förhållanden.

Avsikten med förslaget är att utvidga möjligheten att klumpa ihop ett stort antal aktieägare i en koncern som både arbetar och är delägare i något av koncernbolagen, så att de betraktas som en enda delägare enligt bunningsregeln. Resultatet blir att aktieinnehavet betraktas som kvalificerat, och delar av utdelningen från sådant aktieinnehav kan komma att beskattas som inkomst

av tjänst. I den här typen av större företag kan ägarna inte anses vara närstående till varandra och de har inte heller ett bestämmande inflytande över verksamheten, vilket är en viktig grundprincip.

Många kunskapsintensiva verksamheter har ett stort intresse av att kunna behålla duktiga medarbetare. Att bli delägare är ett viktigt sätt att öka samhörigheten i bolaget och att på det viset minska personalomsättningen. I sådana verksamheter är personalen den huvudsakliga resursen, och det är viktigt att kunna locka människor att stanna kvar i stället för att göra karriär genom att byta arbetsgivare. Det kan också bidra till att man allmänt mår om sin arbetsgivares bolag. Incitamentsprogram med detta syfte bör därför uppmuntras i stället för att motverkas. Modellen används i mycket stor utsträckning utomlands, och Sverige ligger efter i skattelagstiftningen när det gäller att premiera denna typ av incitamentsprogram. Den aspekten berörs inte alls i propositionen, vilket vi anser är en stor brist i förslaget.

Genom att bygga in ännu fler krångliga och obegripliga regler i de snåriga fåmansbolagsreglerna gör regeringen skattesystemet än mer komplext.

Lagrådet har påtalat att konsekvensutredningen är bristfällig. Det är därför förvånande att regeringen inte har kompletterat den delen av propositionen.

Andra remissinstanser har påtalat risken för att förslaget får motsatt effekt mot den förväntade om de enskilda delägarna inte kan avgöra om bolaget är ett fåmansföretag eller inte. Det kommer i så fall att bidra till ökad administration och onödiga rättsprocesser. Det finns också en påtaglig risk för att investerare väljer att investera i utlandet i stället för i Sverige om reglerna är komplexa och oklara. Det kan få mycket stora negativa konsekvenser för den svenska ekonomin.

Att vidga definitionen av begreppet fåmansföretag till att kunna omfatta hur många delägare som helst går på tvärs mot målet att göra lagstiftningen relevant, enkel och begriplig. Vi anser att lagstiftningen bör göras om så att bestämmelserna om fåmansföretag handlar just om bolag med få fysiska delägare.

Med det anförda anser vi att riksdagen bör avslå propositionen.

2. Konsekvensanalys av den nya fåmansföretagsdefinitionen, punkt 2 (M, C, L, KD)

av Per Åsling (C), Cecilia Widegren (M), Helena Bouveng (M), Cecilie Tenfjord-Toftby (M), Lotta Finstorp (M), Larry Söder (KD) och Said Abdu (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3912 av Per Åsling m.fl. (C, M, L, KD).

Ställningstagande

Regeringen föreslår en justering av den utvidgade fåmansföretagsdefinitionen i inkomstskattelagen (IL). Lagförslaget har sin grund i de särskilda regler för utdelning och kapitalvinst på andelar i fåmansföretag som finns i 57 kap. IL, de s.k. 3:12-reglerna. Reglerna infördes i samband med 1990 års skattereform och avser att förhindra att högre beskattade förvärvsinkomster omvandlas till lägre beskattade kapitalinkomster i syfte att sänka den totala skatten på ersättning från företaget. Detta har sin grund i Sveriges duala skattesystem.

Enligt regeringen ska lagförslaget förhindra möjligheterna att kringgå 3:12-reglerna enligt den konstruktion som varit aktuell i en dom från Högsta förvaltningsdomstolen.

Förslaget har inte analyserats tillräckligt. Regelrådet skriver att konsekvensutredningen är bristfällig. Regelverket är komplext och svårnomensträngligt. Det är svårt för företagare att ta till sig reglerna och tillämpa dem på ett korrekt sätt. Komplexa skatteregler innebär en ökad administrativ börda för företagen som hindrar själva kärnverksamheten och i förlängningen hindrar jobb och tillväxt. Därför måste enkelhet och tydlighet alltid genomsyra ny skattelagstiftning. Långsiktiga och förutsägbara regler är avgörande för företagens konkurrenskraft. Detta gäller särskilt inom skattelagstiftningen. Inte minst i en tid då nya branscher och nya former av företagande växer fram måste företagare veta hur deras verksamhet definieras.

Genom den föreslagna ändringen riskerar enskilda företag att få svårt att själva veta hur deras verksamhet ska definieras. Förändringar måste ske med varsamhet, tydlighet och stort fokus på förutsägbarhet. Det regeringen nu föreslår är stora förändringar i ett regelverk som påverkar många små och medelstora företag, företag som skapar fyra av fem jobb i Sverige.

Det är anmärkningsvärt att regeringen baserar förslaget på ett rättsfall och den särskilda situation som råder för ett särskilt företag och att ändringen sker med en bristfällig konsekvensanalys. Det saknas en analys av vilka vidare effekter lagförslaget kan komma att få.

Sverige är i stort behov av riskkapital för att företagandet ska öka och bli bredare. Enligt myndigheten Tillväxtanalys minskade de s.k. venture capital-investeringarna i Sverige under 2015 i förhållande till föregående år.

Den utvidgade fåmansföretagsdefinitionen skapar enligt remissinstanserna oklarheter kring förutsättningarna för riskkapitalisters skattesituation, vilket kan komma att påverka investeringsviljan i Sverige. Det kan resultera i att färre företag startas. Det är en allvarlig konsekvens som noggrant bör utredas och analyseras.

Vi vill i sammanhanget understryka att regeringen vid ett flertal tillfällen lagt förslag till riksdagen där konsekvensutredningarna haft betydande brister och i några fall i praktiken saknats. Denna utveckling är oroande eftersom det

riskerar att påverka rättssäkerheten. En betydande ökning av den administrativa bördan för skattebetalaren riskerar att på sikt påverka skattesystemets legitimitet.

Riksdagen bör därför ge regeringen till känna att den snarast bör göra en fullständig konsekvensanalys av den föreslagna ändringen som presenteras för riksdagen senast den 1 juli 2019.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2017/18:8 Justering av den utvidgade fåmansföretagsdefinitionen:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229).

Följdmotionerna

2017/18:3912 av Per Åsling m.fl. (C, M, L, KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen senast den 1 juli 2019 bör återkomma till riksdagen med en konsekvensanalys av den nya fåmansföretagsdefinitionen och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3914 av Olle Felten och David Lång (båda SD):

Riksdagen avslår propositionen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i
inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs att 57 kap. 3 § inkomstskattelagen (1999:1229)¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

57 kap.**3 §**

Vid bedömningen av om ett företag är ett fåmansföretag eller ett fåmanshandelsbolag gäller vid tillämpning av detta kapitel, utöver vad som sägs i 56 kap. 2–5 §§, följande.

Om flera delägare själva eller genom någon närstående är eller under något av de fem föregående beskattningsåren har varit verk-samma i betydande omfattning i företaget eller i ett av företaget helt eller delvis, direkt eller indirekt, ägt fåmansföretag eller fåmans-handelsbolag, ska de anses som en enda delägare.

Flera delägare ska anses som en enda delägare, om de själva eller genom någon närstående är eller under något av de fem föregående beskattningsåren har varit verk-samma i betydande omfattning i

1. företaget eller i ett av företaget helt eller delvis, direkt eller indirekt, ägt fåmansföretag eller fåmanshandelsbolag,

2. ett företag som helt eller delvis, direkt eller indirekt, äger företaget, eller

3. ett annat fåmansföretag eller fåmanshandelsbolag som helt eller delvis, direkt eller indirekt, ägs av ett sådant företag som avses i 2.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2018.

2. Lagen tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2017.

¹ Lagen omtryckt 2008:803.